

O Spekulacjach na wymianie.

77. Wszystkie bez wyjątku tego rodzaju spekulacje polegają na zmianach w cenach wexlowych, rozmaitych miast handlowych; i na zręcznym zastosowaniu 4ch prawideł (podanych na wstępie—prócz tego: na możliwości w każdym czasie zrobienia sobie w pewnych miejscach wierzycieli i korzystnym odebraniu swych należności, i odwrotnie na zrobieniu sobie dłużników i zaspokojeniu tychże dłużników, słowem na kredycie.

Dotąd do kosztów przy trassowaniu lub remessowaniu wexli, liczyliśmy same tylko komissowe, lecz są jeszcze inne, które przy użyciu dróg pośrednich ponoszone być muszą, jako to: *kurtaż (wymienne)*, *dni stracone (jours perdus)*, *eskonty*, *listowe* (czyli zapłata od listów) itp.

Ścisłe uważając rzeczy, na każdy z tych kosztów powinienby się wprowadzić nowy stosunek do reguły 3ch, lecz w handlu tak się nie dzieje, nie idzie bowiem Bankierowi o ścisłość matematyczną w jego spekulacjach, bo jój nigdy osiągnąć nie potrafi, ale raczej o prawdopodobieństwo, ile można najwięcej do rzeczywistości zbliżone, różnica więc jego straty i zysku spodziewanego od rzeczywistego gdy będzie $\frac{1}{10}$ lub $\frac{1}{8}$, albo $\frac{1}{4} \frac{0}{0}$ najmniej zwróci jego uwagę na to, gdy cały np. zysk lub strata jest $3 \frac{0}{0}$.

W ogólności więc powiedzieć tu można, że w handlu obliczają się wszystkie koszta i te uważają się za ogólną stratę, którą potrzeba dodać do 100 lub odciągnąć. A to stosownie do tego, cośmy już wyżej mówili (o komissowém).

Zagadnienie I. Gdy Bank Polski remessuje Rothschildowi wexel na Paryż kupiony w Warszawie po cenie 490 zp. i przytém każe sobie zwrócić wexel na Petersburg kupiony w Paryżu po cenie 100 f. przypuściwszy że w Warszawie wexle na Petersburg są po 180 Zp. Pytanie czyli będzie miał ztęj operacji zysk lub stratę. Remessować wexel na Paryż Rothschildowi po 490 Zp. jest to zakupić 300 fr. po tęg cenie. Cena więc bezpośrednia Warszawy z Paryżem jest ceną kupna 300 fr.

Wymiana zaś za pośrednictwem Petersburga, będzie ceną sprzedaży tychże 300 fr.—szukajmy więc tęg ceny.

$$\left. \begin{array}{l} 110 \text{ fr.} : 100 \text{ Rub.} \\ 100 \text{ R.} : 180 \text{ Zp.} \end{array} \right\} = 300 \text{ fr.} : X = 490,90 \text{ Ztp.}$$

Ponieważ wymiana bezpośrednia jest 490 Zp. a pośrednia od nięj większa, bo 490,90 Zp. więc zdawałoby się iż operacja powyższa byłaby korzystną dla Banku; lecz zobaczemy, że tak nie jest, gdyż cena ta znacznie się zmniejszy kosztami które są następujące:

1da Wymienne w Warszawie $\frac{1}{8} \frac{0}{0}$, aby nabyć wexlu na Paryż.

2re Komissowe $\frac{1}{2}$ w Paryżu, 2 wymienne jeden za sprzedaż wexlu na Paryż, drugie za kupno wexlu na Petersburg.

3cie. Strata czasu z powodu drogi odbytęj z Warszawy do Paryża i przeciwnie, kapitał więc wyłożony przez Bank na zakupienie wexlu na Paryż, nie wróci się wcześnięj jak za dni 22, a zatém procent za tyleż dni jest stracony od tego kapitału, liczyć się musi do kosztu, przypuściwszy zatém że w Polsce procent bieżący jest $5 \frac{0}{0}$; czyli $\frac{5}{12} \frac{0}{0}$ na miesiąc, za dni więc 22 procent jest $\frac{11}{3} \frac{0}{0}$ czyli $\frac{1}{3} \frac{0}{0}$.

Wymiana pośrednia. 490, ^{zp}90

w Paryżu 2 wymienne $\frac{2}{3}$ i kom. $\frac{4}{3}$ razem $\frac{6}{3}$ $\frac{8}{3}$

22 dni stracone w Warszawie $\frac{1}{3}$ $\frac{8}{3}$

koszta do odciagnienia. 1, 09

489, 81

Cena sprzedaży 300 fr. — 489, ^{zp}81

Cena kupna ditto — 490,

Strata na 300 fr. — 10, ^{zp}19

PRZYKŁAD II.

Bankier Paryżki kupuje 12 Marca wexel na Amsterdam po 57 groot i remessuje swemu korespondentowi do Medjolanu, gdzie tenże sprzedaje go 20 Marca po 2,40 l. aust za 1 ZH. za jego wartość remessuje do Londynu wexel na Neapol po 4,80 livrów Austr. (za 1 dukat) który został kupiony 25 Marca a sprzedany w Londynie po 43 pensy 16 Kwietnia. Londyn remessuje wkońcu Bankierowi Paryżkiemu wexel na Paryż; 10 Kwietnia na 30 dni od daty po cenie 25,50. Czy 1 bankier ten będzie miał z tej operacji zysk lub stratę, mając wzgląd na wszystkie koszta?

Dotąd obliczaliśmy zysk lub stratę na jednostce wymiany, teraz zaś starać się będziemy podać sposób obliczania takowych na 100.

Powyższy przykład redukuje się do następującego, ile 100 franków, przez różne wspomniane miejsca przechodząc, po cenach wskazanych, uczyni wkońcu franków w Paryżu. — W tym celu ułożemy regułę łańcuchową.

$$\left. \begin{array}{l} 3 \text{ fran.} : 57 \text{ groot.} \\ 40 \text{ gr.} : 1 \text{ ZH.} \\ 1 \text{ ZH.} : 2,40 \text{ livAus} \\ 4,80 \text{ livAus.} : 1 \text{ duk.} \\ 1 \text{ duk.} : 43 \text{ pens.} \\ 240 \text{ pens.} : 1 \text{ f. sztr.} \\ 1 \text{ f. sztr.} : 25,50 \text{ fr.} \end{array} \right\} = 100 \text{ f.} : X = 108\frac{4}{5} \text{ fran.}$$

Pokazuje się zatem, że bankier paryzki używszy w pomoc rozmaitych miejsc pośrednich odebrałby za swoje 100 fra. 108 $\frac{4}{8}$ fran. czyli zyskałby 8 $\frac{4}{8}$ % brutto; zysk ten jednak znacznie się zmniejszy kosztami poniesionemi w różnych miejscach i tak:

<i>w Paryżu</i> zapłaci za wexel na <i>Amsterdam</i> jedno wymienne i prócz tego stęplowe, co razem uczyni	2 $\frac{0}{8}$
<i>w Medjolanie</i> zapłaci komissowego $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{8}$, dwa wymienne $\frac{2}{8}$ za sprzedaż wexlu tamże na <i>Amsterdam</i> i za kupno <i>remessy</i> na <i>Neapol</i> 1 stęplowe, co razem czyni .	$\frac{7}{8}$
<i>w Londynie</i> 1 komissowe, 2 wymienne, 1 stęplowe	$\frac{7}{8}$
	<hr/> 2 $\frac{0}{8}$

Obliczmy teraz stratę procentów.

w Paryżu kupił wexel 12 Marca, który był sprzedany dopiero 20 t. m., więc za dni 8 nie pobierał od wyłożonego kapitału procentu dni 8

w Medjolanie kupiono wexel 25 Marca, a zatem przez dni 5 procent bankierowi paryzkiemu się należy, (zysk 5 dni) tenże sam wexel sprzedano *w Londynie* 16 Kwietnia a zatem od 25 Marca do 16 Kwietnia, czyli za dni 22
procent jest stracony.

w Londynie procent stracony jest za dni 30

dni straconych 60

Razem wynosi strata procentów za dni 60

Zyskanych dni ditto 5

Strata ogólna procentów za 55 dni, licząc po 5 $\frac{0}{8}$ na rok wyniesie $\frac{55}{2}$ $\frac{0}{8}$, ta strata dodana do kosztów wyżej obliczonych, to jest do 2 $\frac{0}{8}$ uczyni 2 $\frac{55}{2}$ $\frac{0}{8}$; co odciągnąwszy od ogólnego zysku 8 $\frac{4}{8}$, po-

zostanie czystego zysku na téj operacji dla Bankiera paryzkiego $5\frac{3}{4}\frac{3}{8}$.

Przykład III. Rotszyld z Paryża wystawia wexel 11 Marca na swego korespondenta w Londynie po 25,20 fr. za 1 funt st: którego termin wypłaty ma przypadać 30 dni od daty jego wystawienia, albo króćej na 60 dni od daty, 16 Marca kupuje wexel na Amsterdam po 57 groot, remessuje go Hamburgowi gdzie jest sprzedany 31 Marca po 34 s. lüb za 1 dukat, potem każe londyńskiemu korespondentowi trasować na Hamburg, aby sobie odebrał sumę za wexel na niego wystawiony, lecz ostatni wypełnia rozkaz 6 Maja; na 15 dni od daty po cenie 36 sous d. gr. za 1 funt.

Pytanie czyli ta spekulacja przyniesie zysk lub stratę Rotszyldowi, mając wzgląd na koszta i procenta:

$$36 \text{ s. de gros} = 13\frac{1}{2} \text{ Mar: b.}$$

$$1 \text{ dealder} = 2 \text{ Mar: Ban:}$$

$$34 \text{ stuyver} = 68 \text{ de gr.}$$

Wystawić wexel na Londyn po 25,20 fr. jest toż samo co sprzedać 1 funt sterling po téj cenie, wymiana zaś pośrednia da poznać, ile Rotszyld wyda za 1 funt ster. czyli co na jedno wyjdzie, jaka będzie cena kupna jednego funta sterlinga, która się powiększyć może kosztami i procentami.

Szukajmy téj ceny kupna.

$$\left. \begin{array}{l} 1 \text{ funt st. : } 13\frac{1}{2} \text{ Mar: ban:} \\ 2 \text{ Mar: b. : } 68 \text{ groot} \\ 57 \text{ groot : } 3 \text{ fr:} \end{array} \right\} = 1 \text{ funt : X} = 24,13 \text{ fr.}$$

Cena kupna jednego funta sterlinga *brutto* uczyni 24,13 fr.

koszta:

w Paryżu 2 wymienne, jedno za sprzedaż traty na Londyn, drugie za kupno remessy na Amsterdam i jedno stęplowe za tratę razem . $\frac{3}{8}\frac{3}{8}$

w *Hamburgu* jedno komissowe, jedno wymienne za sprzedaż remessy i jedno stęplowe : $\frac{6}{8}\frac{0}{8}$

w *Londynie* jedno komissowe i jedno wymienne za sprzedaż traty na *Hamburg* $\frac{6}{8}\frac{0}{8}$

Ogółem $1\frac{7}{8}\frac{0}{8}$

Procenta:

w *Paryżu* 5 dni procentu w zysku, to jest od 11 Marca daty sprzedaży wexlu na *Londyn* do 16 Marca terminu kupna remessy, przez ten bowiem przeciąg czasu od kapitału otrzymanego za tratę ciągnie *Rotszyld* procent.

w *Hamburgu* od dnia 31 Marca, daty sprzedaży remessy aż do terminu wypłaty wexlu na *Hamburg* wystawionego przez *Londyn* (który to termin przypada 21 Maja) dom handlowy *Hamburski* winien jest procent *Rotszyldowi*, to jest za dni 51.

w *Londynie* od 6 Maja daty sprzedaży traty na *Hamburg* aż do 10 Maja, terminu wypłaty wexlu wystawionego przez *Rotszylda* 11. Marca na 60 dni od daty. *Londyński* korespondent *Rotszyldowi* winien procent za dni 4. Razem więc *Rotszyld* zyskuje procent za 60 dni, co rachując po $\frac{6}{8}$ na rok uczyni $1\frac{1}{8}$.

Ponieważ ogólne koszta wynoszą $1\frac{7}{8}\frac{0}{8}$

Zysk z procentów $1\frac{0}{8}$

Strata będzie $\frac{7}{8}\frac{0}{8} = 0,875\frac{0}{8}$

Cena kupna *brutto* jest 24,13. Cena sprzedaży 25,20 fr. za 1 funt st: łatwo za pomocą proporcji następującej dojść możemy ile zarobi na sprzedaży 100 funtów $25\text{fr.}20 : 24\text{fr.}13 = 100 \text{ funt.} : X = 95\text{fu.s.}75$ doczego dodawszy straty $0,875$, będziemy mieli $96\text{funt.st.}625$, za którą to sumę drogą spekulacji powyższej otrzymamy funtów 100, a zatém zysku $3,375\frac{0}{8}$.

Przykład IV. Paryż wystawia wexel na Bazyleę 12 Marca na 30 dni od daty po 1 $\frac{1}{2}$ straty. Bazylea odbiera swą należytość, wystawiając wexel 5 Kwietnia na 40 dni od daty po cenie 142 frank: szwajcarskich za 100 zhl. (27 liv. Sw. = 40 fr.) na Amsterdam. Amsterdam w tymże samym celu co Bazylea, wystawia wexel na Frankfurt 25 Maja na 20 dni od daty po 136 tal: za 100 tal: wym: a Frankfurt, ostatecznie wystawia wexel na Paryż 6 Maja na 15 dni od daty po 81 tal: wy: za 300 franków.

Jaki z tego arbitrażu będzie wypadek dla Paryżkiego spekulanta, mając wzgląd na koszta i procenta. Czyli co na jedno wyjdzie, ile Paryżanin za 100 fr. które odbiera trassując wexel na Bazyleę, zapłaci w końcu operacji używszy miejsc pośrednich powyższych.

<i>Rozwiązanie.</i>	99 fr.	: 100 fr.	} = 100 fr. : X = 96 $\frac{3}{4}$ blisko
	40 fr.	: 27 liv. Szwaj.	
	142 l. sz.	: 100 zhl.	
	2 $\frac{1}{2}$ zhl.	: 1 Tal. wy:	
	100 T. wy.	: 136 Tal.	
	81 T.	: 300 fr.	

Z tego obrachunku pokazuje się: że Paryżanin w końcu operacji za 100 odebranych za swoją stratę na Bazyleę, zapłaci tylko 96 $\frac{3}{4}$ fr. brutto: co trzeba powiększyć wydatkami następującemi:

Koszta w Paryżu 1 wymienne i jedno stęplowe przy

sprzedaży traty na Bazyleę co czyni $\frac{2}{8} \frac{0}{0} = \frac{1}{4}$

w Bazylei 1 wymienne, 1 komiso: 1 stęplowe $\frac{3}{4}$

w Amsterdamie toż samo co w Bazylei . $\frac{3}{4}$

w Frankfurcie ditto . . $\frac{3}{4}$

Ogółem kosztów bankowych 2 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$

Procenta:

Paryżanin sprzedając, wystawia wexel 12 Marca i za który w końcu operacyi ma dopiero zapłacić ostatecznie 21 Maja, to jest na terminie wexłu wy-

stawionego przez Frankfurt; pobiera procent od kapitału ze sprzedaży traty pochodzącego, przez ten przeciąg to jest za dni 70

Bazylea wystawiła wexel 5 Kwietnia, co powinna była uskutecznić dopiero 11 Kwietnia, terminu wypłaty traty paryzkiej. Procent więc od tego miejsca Paryżowi należy się za dni. 6

Amsterdam wypłacił na siebie wystawiony wexel 15 Maja, a trassował inny na Frankfurt w celu odebrania swój wierzytelności dopiero 25, więc mu się należy procent za dni 10.

Frankfurt zaspokaja się 6 Maja, a powinien właściwie 14 Czerwca to jest w terminie wypłaty wystawionego na niego wexelu, procent więc za dni 39 od niego się należy 39

Ogółem zysku z procentów za dni 115

Strata procentu za dni 10

Reszta 105 dni

licząc zatem procent po $6\frac{0}{100}$ na rok albo $\frac{300}{360}\frac{0}{100}$ na dzień albo $\frac{1}{2}\frac{0}{100}$ na miesiąc wypada za dni 105 procentu $1\frac{3}{4}\frac{0}{100}$ na całej summie zysku, a że traci z powodu kosztów $2\frac{2}{4}\frac{0}{100}$; traci więc tylko $\frac{3}{4}\frac{0}{100}$. Co dodawszy do $96\frac{3}{4}$ ceny nabycia 100 fr. będzie $97\frac{1}{2}$ fr.

Cena sprzedaży jest 100

Cena po której nabywa 97 $\frac{1}{2}$

Zysk czysty $2\frac{1}{2}\frac{0}{100}$

Kilka przykładów powyższych mogą już dać jasne wyobrażenie czytelnikom o kosztach bankowych, i zarazem o sposobie obliczenia procentów, w tego rodzaju spekulacjach, nie chcąc więcéj pomnażać bez potrzeby zagadnień podobnych, wyprowadzimy ogólne prawidło obliczania dni procentowych.

1. Jeżeli trassujemy wexel na jakiegokolwiek miejsce zagraniczne, w celu odebrania należytości naszej,

za remessę na inne miejsce tamże przestaną w tym samym czasie, będziemy mieli w zysku procenta, rachując od czasu sprzedaży naszej remessy aż do terminu wypłaty naszej traty. A jeżeli remessa była przestana w innym czasie, jak sprzedaż naszej traty, będzie zysk z procentów od téj ostatniej epoki, aż do terminu wypłaty traty, co musi się kompensować także z procentami zaczawszy od chwili kupna remessy do jéj sprzedaży.

2. Jeżeli trassujemy na pewno miejsce zagraniczne, wydając zarazem rozkaz wystawionemu, zaspokojenia się w terminie wypłaty przez trassowanie wexlu na inne miejsce, będziemy mieli w zysku procenta z kapitału od chwili sprzedaży pierwszej traty do terminu wypłaty drugiej, mającej służyć do zaspokojenia rzeczzonego długu. Jeżeli to zaspokojenie wystawionego ma miejsce w innéj epoce aniżeli termin wypłaty pierwszej traty, znajdujemy zysk z procentów akumulując razem dwa przeciągi czasów które upływają między sprzedażą a terminami wypłaty każdej traty.

3. Jeżeli trassujemy na jakie miejsce w celu odebrania kapitałów które tamże z innego miejsca na nasz rachunek były remessowane, będziemy mieli zysk z procentów na tracie od chwili jéj sprzedaży aż do terminu jéj wypłaty; kompensując ten zysk stratą procentów na remessie od czasu w którym ona była kupiona do terminu jéj wypłaty lub sprzedaży.

4. Jeżeli każemy sobie remessować wexle na jakie miejsce, w zamian wexlów trassowanych w témże miejscu na 3^{cio}. I tu jeszcze będzie pora kompensowania procentów na remessie, zaczawszy od epoki jéj kupna do terminu jéj wypłaty z procentami od ka-

pitatu pochodzącego ze sprzedaży traty od chwili jój negocyacji aż do terminu jój wypłaty.

5. Gdy dajemy rozkaz pewnemu miejscu zagranicznemu remessowania na inne miejsce z rozkazem temuż miejscu w zamian za otrzymaną sumę remessowania, na nim także poniesiemy stratę procentów za epoki połączone od chwili kupna każdej remessy aż do terminu wypłaty albo ich sprzedaży. Z tego cośmy dotąd powiedzieli wypada: że na tratach jakakolwiek będzie ich natura, zawsze jest zysk procentów od czasu ich sprzedaży do terminu ich wypłaty; i że na remessach zawsze się traci procent od epoki ich kupna aż do epoki ich wypłaty, jeżeli takowe były przesłane w celu spieniężenia (*encaisser*) a do epoki ich sprzedaży, jeżeli były przesłane aby je negocyować.

W tych pięciu prawidłach mieszczą się wszystkie przypadki obliczania strat lub zysków z procentów na traty i remessy. Zastosowanie ich podaliśmy w powyższych przykładach.

O kosztach Bankowych.

78. Każdy bankier lub negocjant, robiąc cudze interesa, pobiera za swą usługę pewną ilość na stu od summy *brutto* które płaci, odbiera, trassuje, remessuje na rachunek swego korespondenta, to wynagrodzenie nazywa się komissowém.

Cena komissowego zależy po największej części od umowy, jednakże prawie powszechnie przyjętą jest rzeczą liczyć go $\frac{1}{2}\%$.

Kto chce sprzedać lub kupić wexel na jakiegokolwiek miejsce wystawiony, uskutecznia to za pośrednictwem Agentów wymiany, którym podług praw handlowych należy się pewna opłata na stu, od summy największej czyli od summy *brutto*, co znaném jest pod nazwiskiem wymiennego (*courtage*) we Francji równie jak u nas wynosi $\frac{1}{8}\%$.